Ćwiczenia z algebry Boole'a

Rozwiążemy serię zadań dotyczących dotychczas omówionej problematyki.

<u>*Ćwiczenie*</u>.

Uprościć wyrażenie algebry Boole'a oraz podać jego realizację przy pomocy bramek:

a)

$$A\,\overline{B}\,\overline{C}+\overline{A}\,\overline{B}\,\overline{C}+\overline{A}\,B\,\overline{C}+\overline{A}\,\overline{B}\,C=(A\,\overline{B}\,\overline{C}+\overline{A}\,\overline{B}\,\overline{C})+(\overline{A}\,\overline{B}\,\overline{C}+\overline{A}\,B\,\overline{C})+(\overline{A}\,\overline{B}\,\overline{C}+\overline{A}\,\overline{B}\,C)=$$
$$\overline{B}\,\overline{C}\,(A+\overline{A})+\overline{A}\,\overline{C}\,(\overline{B}+B)+\overline{A}\,\overline{B}\,(\overline{C}+C)=\overline{B}\,\overline{C}+\overline{A}\,\overline{C}+\overline{A}\,\overline{B}\,.$$

<u>*Realizacja typu And-to-Or*</u>:

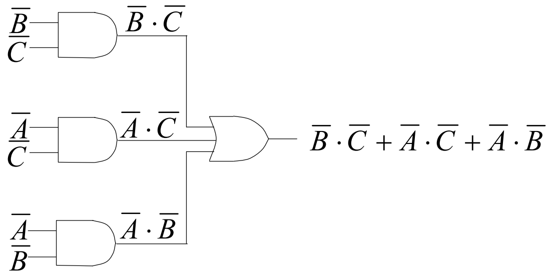

<u>*Realizacja typu Nand-to-Nand*</u>:

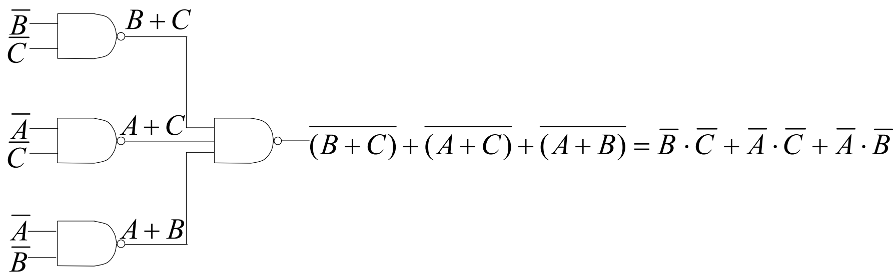

b)

$$A(A+B+C)(\overline{A}+B+C)(A+\overline{B}+C)(A+B+\overline{C})=$$
$$A\big((A+B+C)(\overline{A}+B+C)\big)\big((A+B+C)(A+\overline{B}+C)\big)\big((A+B+C)(A+B+\overline{C})\big)=$$
$$A\big((B+C)+A\,\overline{A}\big)\big((A+C)+B\,\overline{B}\big)\big((A+B)+C\,\overline{C}\big)=A(B+C)(A+C)(A+B)=$$
$$(B+C)\big(A(A+C)\big)\big(A(A+B)\big)=(B+C)\,A\,A=A(B+C)\overset{\text{lub}}{=}A\,B+A\,C\,.$$

<u>*Realizacja typu Or-to-And*</u>:

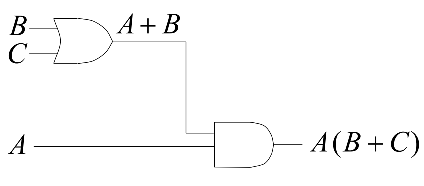

<u>*Realizacja typu And-to-Or*</u>:

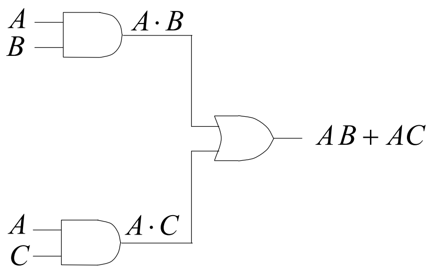

Realizacja typu Nor-to-Nor:

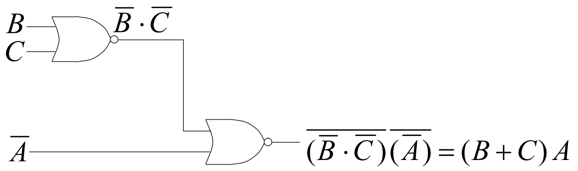

Realizacja typu Nand-toNand:

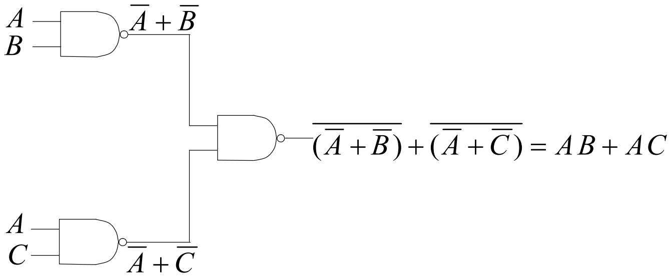

Ćwiczenie.

Uprościć wyrażenie algebry Boole'a:

a)

$$AB + A\overline{B} + \overline{A}C + \overline{A}\,\overline{C} = (AB + A\overline{B}) + (\overline{A}C + \overline{A}\,\overline{C}) = A(B+\overline{B}) + \overline{A}(C+\overline{C}) = A + \overline{A} = 1.$$

b)

$$XY(\overline{X}Y\overline{Z} + X\overline{Y}\,\overline{Z} + \overline{X}\,\overline{Y}\,\overline{Z}) = XY\big((\overline{X}Y\overline{Z} + \overline{X}\,\overline{Y}\,\overline{Z}) + (X\overline{Y}\,\overline{Z} + \overline{X}\,\overline{Y}\,\overline{Z})\big) =$$
$$XY\big(\overline{X}\,\overline{Z}(Y+\overline{Y}) + \overline{Y}\,\overline{Z}(X+\overline{X})\big) = XY(\overline{X}\,\overline{Z} + \overline{Y}\,\overline{Z}) = XY\overline{X}\,\overline{Z} + XY\overline{Y}\,\overline{Z} = 0+0 = 0.$$

Ćwiczenie.

Przekształcić wyrażenie do najprostszej postaci sumy iloczynów:

a)

$$(\overline{A}+C)(\overline{A}+\overline{B}+\overline{C})(A+\overline{B}) = \big((\overline{A}\,\overline{A} + \overline{A}\,\overline{B} + \overline{A}\,\overline{C} + C\overline{A}) + C\overline{B} + C\overline{C}\big)(A+\overline{B}) =$$
$$\big(\overline{A}(1+\overline{B}+\overline{C}+C) + \overline{B}C\big)(A+\overline{B}) = (\overline{A}+\overline{B}C)(A+\overline{B}) = \overline{A}A + (\overline{A}\,\overline{B} + \overline{B}CA + \overline{B}C\overline{B}) =$$
$$\overline{B}\big(\overline{A} + (AC+C)\big) = \overline{B}\big(\overline{A} + C(A+1)\big) = \overline{B}(\overline{A}+C) = \overline{A}\,\overline{B} + \overline{B}C.$$

b)

$$(A+B\overline{C})(\overline{A}\,\overline{B} + \overline{A}B) = (A+B\overline{C})\overline{A}(\overline{B}+B) = (A+B\overline{C})\overline{A} = A\overline{A} + B\overline{C}\,\overline{A} = \overline{A}B\overline{C}.$$

c)

$$(\overline{A}+C)(AB + \overline{A}\,\overline{B} + AC) = \overline{A}AB + \overline{A}\,\overline{A}\,\overline{B} + \overline{A}AC + CAB + C\overline{A}\,\overline{B} + CAC =$$
$$(\overline{A}\,\overline{B} + \overline{A}\,\overline{B}C) + (ABC + AC) = \overline{A}\,\overline{B}(1+C) + AC(B+1) = \overline{A}\,\overline{B} + AC.$$

Ćwiczenie.
Zaprojektować możliwie najprostsze wyrażenie logiczne w postaci kanonicznej sumy iloczynów, przedstawić jego możliwe realizacje przy pomocy bramek:

Input			*Output*
X	*Y*	*Z*	*A*
0	0	0	0
0	0	1	1
0	1	0	0
0	1	1	0
1	0	0	0
1	0	1	0
1	1	0	1
1	1	1	0

Dodajemy do tabeli definicyjnej dodatkową kolumnę iloczynów:

Input			*Output*	*Iloczyny*
X	*Y*	*Z*	*A*	
0	0	0	0	
0	0	1	1	$\overline{X}\,\overline{Y}\,Z$
0	1	0	0	
0	1	1	0	
1	0	0	0	
1	0	1	0	
1	1	0	1	$X\,Y\,\overline{Z}$
1	1	1	0	

Stąd szukane wyrażenie ma postać|:
$A = \overline{X}\,\overline{Y}\,Z + X\,Y\,\overline{Z}$.

Może być ono zrealizowane przy pomocy układu bramek typu *And-to-Or* lub *Nand-to-Nand*:

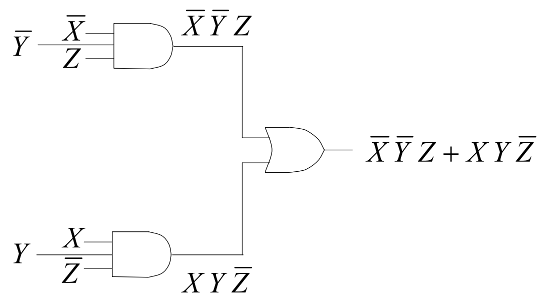

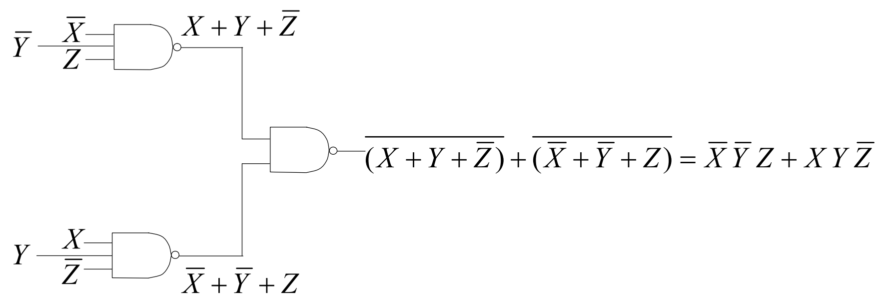

Ćwiczenie.
Zaprojektować możliwie najprostsze wyrażenie logiczne w postaci kanonicznej iloczynu sum, przedstawić jego możliwe realizacje przy pomocy bramek:

Input			*Output*
A	*B*	*C*	*Z*
0	0	0	0
0	0	1	1
0	1	0	1
0	1	1	0
1	0	0	1
1	0	1	1
1	1	0	0
1	1	1	0

Dodajemy do tabeli definicyjnej dodatkową kolumnę sum:

Input			*Output*	*Sumy*
A	*B*	*C*	*Z*	
0	0	0	0	$A+B+C$
0	0	1	1	
0	1	0	1	
0	1	1	0	$A+\overline{B}+\overline{C}$
1	0	0	1	
1	0	1	1	
1	1	0	0	$\overline{A}+\overline{B}+C$
1	1	1	0	$\overline{A}+\overline{B}+\overline{C}$

Stąd szukane wyrażenie ma postać|:

$$A=(A+B+C)\big((A+\overline{B}+\overline{C})(\overline{A}+\overline{B}+\overline{C})\big)\big((\overline{A}+\overline{B}+C)(\overline{A}+\overline{B}+\overline{C})\big)=$$
$$(A+B+C)\big((\overline{B}+\overline{C})+A\overline{A}\big)\big((\overline{A}+\overline{B})+C\overline{C}\big)=(\overline{B}+\overline{C})(\overline{A}+\overline{B})(A+B+C).$$

Może być ono zrealizowane przy pomocy układu bramek typu *Or-to-And* lub *Nor-to-Nor*:

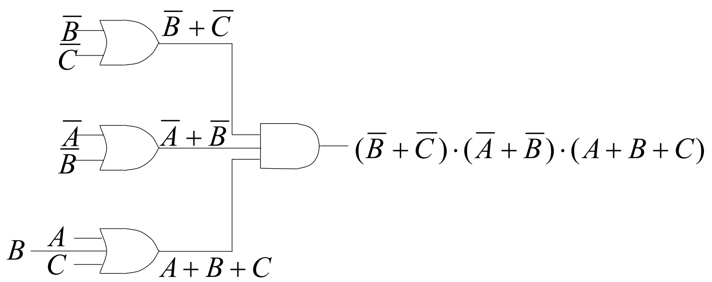

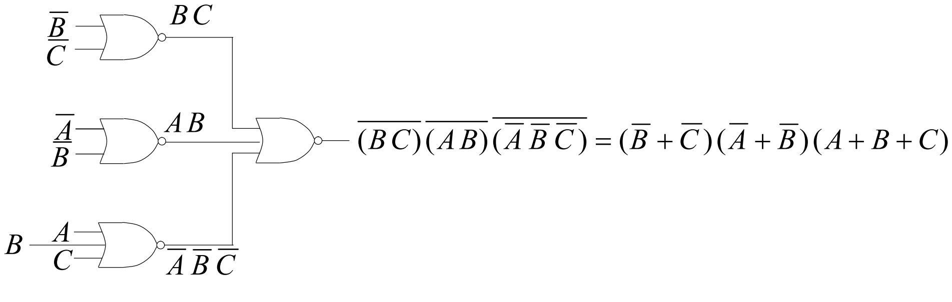

Ćwiczenie.

Przekształcić wyrażenie do najprostszej postaci kanonicznej iloczynu sum, w przypadku *b)* podać jego realizacje przy pomocy bramek:

a)

$W = A\overline{B}(A+B)(\overline{B}+\overline{C}) = \big((A+0)(A+B)\big)\big((\overline{B}+0)(\overline{B}+\overline{C})\big) = (A+0\cdot B)(\overline{B}+0\cdot\overline{C}) = A\overline{B}$.

b)

$W = (A+\overline{B}+C)(AB+\overline{A}C)$.

Wyjściowa postać wyrażenia W nie jest w żadnej postaci kanonicznej i dlatego przekształcimy najpierw wyrażenie $\overline{W}$ do najprostszej postaci sumy iloczynów:

$\overline{W} = \overline{A}B\overline{C} + (\overline{A}+\overline{B})(A+\overline{C}) = \overline{A}B\overline{C} + \overline{A}A + \overline{A}\overline{C} + \overline{B}A + \overline{B}\overline{C} = (\overline{A}B\overline{C} + \overline{A}\overline{C}) + \overline{B}A + \overline{B}\overline{C} =$

$\overline{A}\overline{C}(B+1) + A\overline{B} + \overline{B}\overline{C} = \overline{A}\overline{C} + A\overline{B} + \overline{B}\overline{C}(A+\overline{A}) = (\overline{A}\overline{C} + \overline{B}\overline{C}\overline{A}) + (A\overline{B} + \overline{B}\overline{C}A) =$

$\overline{A}\overline{C}(1+\overline{B}) + A\overline{B}(1+\overline{C}) = \overline{A}\overline{C} + A\overline{B}$.

A *s*tąd stosując prawa de'Morgana otrzymujemy szukane rozwiązanie:

$W = \overline{(\overline{W})} = (A+C)(\overline{A}+B)$.

Może być ono zrealizowane przy pomocy układu bramek typu *Or-to-And* lub *Nor-to-Nor*:

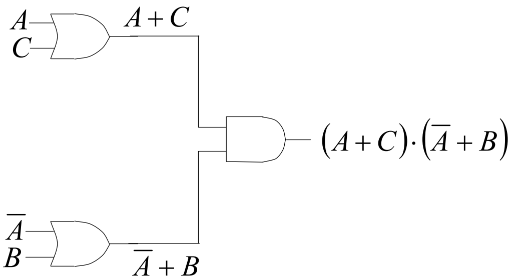

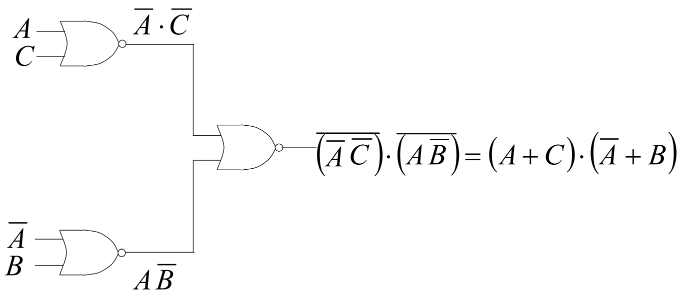

c)

$W = AB + \overline{A}(B+\overline{C})(\overline{B}+D)$.

Postępujemy w analogiczny sposób jak w poprzednim rozwiązaniu:

$\overline{W} = (\overline{A}+\overline{B})(A+\overline{B}C+B\overline{D}) = \overline{A}A + \overline{A}\overline{B}C + \overline{A}B\overline{D} + \overline{B}A + \overline{B}\overline{B}C + \overline{B}B\overline{D} =$

$(\overline{A}\overline{B}C + \overline{B}C) + \overline{A}B\overline{D} + \overline{B}A = \overline{B}C(\overline{A}+1) + \overline{A}B\overline{D} + A\overline{B} = \overline{A}B\overline{D} + \overline{B}C + A\overline{B}$,

*0*skąd

$W = (A+\overline{B}+D)(B+\overline{C})(\overline{A}+B)$.

Mapy Karnaugh

Omówimy pewną metodę definiowania i upraszczania wyrażeń algebry Boole'a, która wykorzystuje tzw. <u>mapy Karnaugh</u>. Opiszemy ja przy pomocy przykładów.

<u>Przykłady</u>

a) Przykładem mapy Karnaugh dla dwóch zmiennych wejściowych X, Y i zmiennej wyjściowej A jest tabliczka

	$\overline{X}$	X
$\overline{Y}$	0	1
Y	0	1

przedstawiana alternatywnie w postaci

$Y \backslash X$	0	1
0	0	1
1	0	1

Definiuje ona wyrażenie $A = X\,\overline{Y} + X\,Y$.

b) Przykładem mapy Karnaugh dla trzech zmiennych wejściowych X, Y, Z i zmiennej wyjściowej A jest tabliczka

	$\overline{X}\,\overline{Y}$	$\overline{X}\,Y$	$X\,Y$	$X\,\overline{Y}$
$\overline{Z}$	1	0	0	1
Z	0	1	1	0

przedstawiana alternatywnie w postaci

$Z \backslash X\,Y$	00	01	11	10
0	1	0	0	1
1	0	1	1	0

Definiuje ona wyrażenie $A = \overline{X}\,\overline{Y}\,\overline{Z} + X\,\overline{Y}\,\overline{Z} + \overline{X}\,Y\,Z + X\,Y\,Z$.

c) Przykładem mapy Karnaugh dla czterech zmiennych wejściowych W, X, Y, Z i zmiennej wyjściowej A jest tabliczka

	$\overline{W}\,\overline{X}$	$\overline{W}\,X$	$W\,X$	$W\,\overline{X}$
$\overline{Y}\,\overline{Z}$	1	0	0	1
$\overline{Y}\,Z$	0	1	1	0
$Y\,Z$	1	1	0	0
$Y\,\overline{Z}$	1	1	0	1

przedstawiana alternatywnie w postaci

$Y\,Z \backslash W\,X$	00	01	11	10
00	1	0	0	1
01	0	1	1	0
11	1	1	0	0
10	1	1	0	1

Definiuje ona wyrażenie

$$A = \overline{W}\,\overline{X}\,\overline{Y}\,\overline{Z} + W\overline{X}\,\overline{Y}\,\overline{Z} + \overline{W}\,X\,\overline{Y}\,Z + W\,X\,\overline{Y}\,Z + \overline{W}\,\overline{X}\,Y\,Z + \overline{W}\,X\,Y\,Z + \overline{W}\,\overline{X}\,Y\,\overline{Z} + \overline{W}\,X\,Y\,\overline{Z} + W\,\overline{X}\,Y\,\overline{Z}.$$

Na potrzebę upraszczania wyrażeń algebry Boole'a wyróżnia się grupy komórek tworzące tzw. <u>subcubes</u> (z języka angielskiego). Ilość takich komórek musi się wyrażać liczbą naturalną będącą potęgą całkowitą liczby 2 i muszą one tworzyć figurę w kształcie prostokąta z uwzględnieniem efektu *<u>zawijania mapy</u>*.

Przykłady

Zademonstrujemy zdefiniowane wyżej pojęcie *subcube* upraszczając wyrażenia z poprzedniego przykładu.

a)

$Y \backslash X$	0	1
0	0	1
1	0	1

Stąd

$$A = X\overline{Y} + XY = X.$$

b)

$Z \backslash XY$	00	01	11	10
0	1	0	0	1
1	0	1	1	0

Stąd

$$A = \overline{X}\,\overline{Y}\,\overline{Z} + X\overline{Y}\,\overline{Z} + \overline{X}YZ + XYZ = \overline{Y}\,\overline{Z} + YZ.$$

c)

$YZ \backslash WX$	00	01	11	10
00	1	0	0	1
01	0	1	1	0
11	1	1	0	0
10	1	1	0	1

Stąd

$$A = \overline{W}Y + \overline{X}\,\overline{Z} + X\overline{Y}Z.$$

Prześledzimy serię przykładów ilustrujących proces redukcji wyrażeń algebry Boole'a przy pomocy map Karnaugh. Na razie ograniczymy się do przypadku wyrażeń w postaci kanonicznej sumy iloczynów.

Przykłady.

a)

$YZ \backslash WX$	00	01	11	10
00	1			
01	1		1	
11	1		1	
10	1			

Stąd

$$A = \overline{W}\,\overline{X}\,\overline{Y}\,\overline{Z} + \overline{W}\,\overline{X}\,\overline{Y}Z + \overline{W}\,\overline{X}YZ + \overline{W}\,\overline{X}Y\overline{Z} + WX\overline{Y}Z + WXYZ = \overline{W}\,\overline{X} + WXZ.$$

b)

$YZ \backslash WX$	00	01	11	10
00	1			1
01		1	1	
11		1	1	
10				

Stąd

$$A = \overline{W}\,\overline{X}\,\overline{Y}\,\overline{Z} + W\,\overline{X}\,\overline{Y}\,\overline{Z} + \overline{W}\,X\,\overline{Y}\,Z + W\,X\,\overline{Y}\,Z + \overline{W}\,X\,Y\,Z + W\,X\,Y\,Z = X\,Z + \overline{X}\,\overline{Y}\,\overline{Z}\,.$$

c)

YZ \ WX	00	01	11	10
00		1	1	
01	1			1
11	1			1
10		1	1	

Stąd

$$A = X\,\overline{Z} + \overline{X}\,Z\,.$$

<u>Przykłady</u>.

a)

YZ \ WX	00	01	11	10
00				
01		1		
11		1	1	
10	1			1

Stąd

$$A = \overline{W}\,X\,Z + X\,Y\,Z + \overline{X}\,Y\,\overline{Z}\,.$$

b)

YZ \ WX	00	01	11	10
00		1		
01	1		1	1
11			1	1
10				

Stąd

$$A = W\,Z + \overline{X}\,\overline{Y}\,Z + \overline{W}\,X\,\overline{Y}\,\overline{Z}\,.$$

c)

YZ \ WX	00	01	11	10
00			1	
01	1	1	1	
11		1	1	1
10		1		

Stąd

$$A = X\,Z + W\,X\,\overline{Y} + \overline{W}\,X\,Y + \overline{W}\,\overline{Y}\,Z + W\,Y\,Z\,.$$

Inne rozwiązanie:

YZ \ WX	00	01	11	10
00			1	
01	1	1	1	
11		1	1	1
10		1		

Stąd

$$A = W\,X\,\overline{Y} + \overline{W}\,X\,Y + \overline{W}\,\overline{Y}\,Z + W\,Y\,Z.$$

d)

YZ \ WX	00	01	11	10
00	1	1		1
01		1	1	1
11		1	1	
10				

Stąd

$$A = X\,Z + \overline{X}\,\overline{Y}\,\overline{Z} + W\,\overline{X}\,\overline{Y} + \overline{W}\,X\,\overline{Y}.$$

Inne rozwiązanie:

YZ \ WX	00	01	11	10
00	1	1		1
01		1	1	1
11		1	1	
10				

Stąd

$$A = X\,Z + \overline{X}\,\overline{Y}\,\overline{Z} + \overline{W}\,X\,\overline{Y} + W\,\overline{Y}\,Z.$$

Najprostsze rozwiązanie:

YZ \ WX	00	01	11	10
00	1	1		1
01		1	1	1
11		1	1	
10				

Stąd

$$A = X\,Z + \overline{W}\,\overline{Y}\,\overline{Z} + W\,\overline{X}\,\overline{Y}.$$

Mapy Karnaugh mogą być zastosowane również do projektowania i upraszczania wyrażeń w postaci kanonicznej iloczynu sum. Wykorzystuje się tu fakt, że dopełnienie wyrażenia każdej z postaci kanonicznych jest wyrażeniem drugiej z tych postaci. Dlatego w omawianym przypadku stosuje się następujące postępowanie:

1^0 Tworzy się mapę wpisując we właściwych komórkach zera.

2^0 Upraszcza się wyróżnione w ten sposób komórki tak, jak się to robiło dla „jedynek".

3^0 Otrzymane w ten sposób wyrażenie jest dopełnieniem wyrażenia szukanego i dlatego wystarczy na koniec zastosować prawa de'Morgana.

Zilustrujmy zapowiedzianą metodę.

Przykład
Zaprojektujemy najprostsze wyrażenie w postaci iloczynu sum spełniające założenia:

Input				Output
W	*X*	*Y*	*Z*	*A*
0	0	0	0	1
0	0	0	1	1
0	0	1	0	0
0	0	1	1	1
0	1	0	0	0
0	1	0	1	0
0	1	1	0	0
0	1	1	1	1
1	0	0	0	1
1	0	0	1	1
1	0	1	0	1
1	0	1	1	1
1	1	0	0	0
1	1	0	1	0
1	1	1	0	1
1	1	1	1	1

Tworzymy mapę Karnaugh szukanego wyrażenia uwidoczniając położenie zer i ją upraszczamy:

YZ \ WX	00	01	11	10
00		0	0	
01		0	0	
11				
10	0	0		

Stąd

$$\overline{A} = X\,\overline{Y} + \overline{W}\,Y\,\overline{Z}$$

i dlatego

$$A = (\overline{X} + Y)(W + \overline{Y} + Z).$$

Często spotykaną sytuacją jest przypadek projektów, kiedy wartość wyjściowa dla niektórych danych wejściowych jest nieistotna, np. wtedy, gdy wartości takie nigdy nie wystąpią. W takich przypadkach mamy swobodę wyboru wartości wyjściowych, co można wykorzystać w celu uzyskania możliwie najprostszego rozwiązania.

Ćwiczenie

Zaprojektujemy najprostsze wyrażenia w postaci sumy iloczynów i iloczynu sum spełniające założenia:

Input				Output
W	*X*	*Y*	*Z*	*A*
0	0	0	0	1
0	0	0	1	0
0	0	1	0	0
0	0	1	1	1
0	1	0	0	1
0	1	0	1	0
0	1	1	0	0
0	1	1	1	1
1	0	0	0	1
1	0	0	1	0
1	0	1	0	d
1	0	1	1	d
1	1	0	0	d
1	1	0	1	d
1	1	1	0	d
1	1	1	1	d

gdzie d oznacza wartość dowolną, tj. 0 lub 1.

Rozwiązanie w postaci sumy iloczynów:

YZ \ WX	00	01	11	10
00	1	1	d	1
01			d	
11	1	1	d	d
10			d	d

Stąd

$$A = \overline{Y}\,\overline{Z} + Y\,Z.$$

Rozwiązanie w postaci iloczynu sum:

YZ \ WX	00	01	11	10
00			d	
01	0	0	d	0
11			d	d
10	0	0	d	d

Stąd

$$\overline{A} = \overline{Y}\,Z + Y\,\overline{Z} \;\Rightarrow\; A = (Y + \overline{Z})(\overline{Y} + Z).$$

Ćwiczenia podsumowujące

Rozwiążemy serię zadań utrwalających i uzupełniających omówioną tematykę.

<u>*Ćwiczenie*</u>.
Zaznacz grupy komórek tworzących *subcube* dla danego wyrażenia zależnego od zmiennych W, X, Y, Z wyznaczające po redukcji wskazaną wartość:
a) $\overline{X}$.

YZ \ WX	00	01	11	10
00	1			1
01	1			1
11	1			1
10	1			1

b) $X\,Y\,\overline{Z}$.

YZ \ WX	00	01	11	10
00				
01				
11				
10		1	1	

c) $\overline{W}\,Z$.

YZ \ WX	00	01	11	10
00				
01	1	1		
11	1	1		
10				

d) $W\,\overline{X}\,\overline{Y}\,Z$.

YZ \ WX	00	01	11	10
00				
01				1
11				
10				

<u>*Ćwiczenie*</u>.
Narysować mapę Karnaugh wyrażenia zależnego od zmiennych X, Y, Z i, jeżeli trzeba, uprościć je:
a) $A = \overline{X}\,\overline{Y}\,\overline{Z} + \overline{X}\,\overline{Y}\,Z + X\,\overline{Y}\,Z + X\,Y\,Z$.

Z \ XY	00	01	11	10
0	1			
1	1		1	1

Stąd

$$A = \overline{X}\,\overline{Y} + X\,Z.$$

b) $A = \overline{X}\,\overline{Y}\,Z + \overline{X}\,Y\,\overline{Z} + \overline{X}\,Y\,Z + X\,Y\,Z.$

Z \ XY	00	01	11	10
0		1		
1	1	1	1	

Stąd

$$A = \overline{X}\,Y + \overline{X}\,Z + Y\,Z.$$

c) $A = (X + \overline{Y} + Z)(\overline{X} + \overline{Y} + \overline{Z})(\overline{X} + \overline{Y} + Z)(Y + \overline{Z}).$

Mamy

$$\overline{A} = \overline{X}\,Y\,\overline{Z} + X\,Y\,Z + X\,Y\,\overline{Z} + \overline{Y}\,Z,$$

skąd mapa ma postać:

Z \ XY	00	01	11	10
0		0	0	
1	0		0	0

Jednym z możliwych uproszczeń jest

Z \ XY	00	01	11	10
0		0	0	
1	0		0	0

i wtedy

$$\overline{A} = X\,Y + Y\,\overline{Z} + \overline{Y}\,Z \Rightarrow A = (\overline{X} + \overline{Y})(\overline{Y} + Z)(Y + \overline{Z}).$$

Innym uproszczeniem jest

Z	00	01	11	10
0		0	0	
1	0		0	0

i wtedy

$$\overline{A} = Y\,\overline{Z} + \overline{Y}\,Z + X\,Z \Rightarrow A = (\overline{Y} + Z)(Y + \overline{Z})(\overline{X} + \overline{Z}).$$

<u>Ćwiczenie</u>.
Narysować mapy Karnaugh wyrażenia *A* zależnego od zmiennych *X*, *Y*, *Z* i przy ich pomocy znaleźć jego najprostsze postacie sumy iloczynów i iloczynu sum:

$$A = \overline{X}\,\overline{Y}\,\overline{Z} + \overline{X}\,\overline{Y}\,Z + \overline{X}\,Y\,Z + X\,\overline{Y}\,Z.$$

<u>Mapa i uproszczenie dla sumy iloczynów:</u>

Z \ XY	00	01	11	10
0	1			
1	1	1		1

Stąd

$$A = \overline{X}\,\overline{Y} + \overline{X}\,Z + \overline{Y}\,Z.$$

Mapa i uproszczenie dla iloczynu sum:

Z \ XY	00	01	11	10
0		0	0	0
1			0	

Stąd

$$\overline{A} = XY + Y\overline{Z} + X\overline{Z} \;\Rightarrow\; A = (\overline{X}+\overline{Y})(\overline{Y}+Z)(\overline{X}+Z).$$

Ćwiczenie.

Narysować mapy Karnaugh wyrażenia A zależnego od zmiennych W, X, Y, Z i przy ich pomocy znaleźć jego najprostsze postacie sumy iloczynów i iloczynu sum:

$$A = \overline{W}\,\overline{X}\,Y\,\overline{Z} + \overline{W}\,\overline{X}\,Y\,Z + \overline{W}\,X\,\overline{Y}\,Z + \overline{W}\,X\,Y\,\overline{Z} + \overline{W}\,X\,Y\,Z + W\,\overline{X}\,\overline{Y}\,Z + W\,\overline{X}\,Y\,Z + W\,X\,\overline{Y}\,Z.$$

Mapa i uproszczenie dla sumy iloczynów:

YZ \ WX	00	01	11	10
00				
01		1	1	1
11	1	1		1
10	1	1		

Stąd

$$A = \overline{W}\,Y + X\,\overline{Y}\,Z + W\,\overline{X}\,Z.$$

Mapa i uproszczenie dla iloczynu sum:

YZ \ WX	00	01	11	10
00	0	0	0	0
01	0			
11			0	
10			0	0

Stąd

$$\overline{A} = \overline{Y}\,\overline{Z} + W\,\overline{Z} + \overline{W}\,\overline{X}\,\overline{Y} + W\,X\,Y \;\Rightarrow\; (Y+Z)(\overline{W}+Z)(W+X+Y)(\overline{W}+\overline{X}+\overline{Y}).$$

Ćwiczenie

Uprościć wyrażenie zakładając, że każdy składnik części podkreślonej może, ale nie musi wystąpić:

$$W = \overline{A}\,\overline{B}\,\overline{C} + A\,B\,\overline{C} + \underline{A\,B\,C + \overline{A}\,B\,\overline{C} + \overline{A}\,\overline{B}\,C}.$$

Mapa Karnaugh wyrażenia ma postać:

C \ AB	00	01	11	10
0	1	d	1	
1	d		d	

Stąd

$$W = \overline{A}\,\overline{C} + A\,B$$

Inna wersja rozwiązania (nie jedyna):

C \ AB	00	01	11	10
0	1	d	1	
1	d		d	

Stąd

$$W = \overline{A}\,\overline{B} + A\,B.$$

Ćwiczenie

Uprościć wyrażenie zakładając, że każdy czynnik części podkreślonej może, ale nie musi wystąpić:

$$W = (\overline{A} + B + \overline{C} + D)(\overline{A} + B + \overline{C} + \overline{D})\underline{(\overline{A} + B + C + \overline{D})(\overline{A} + B + C + D)(A + \overline{B} + C + D)(A + \overline{B} + C + \overline{D})}.$$

Mapa Karnaugh wyrażenia ma postać:

CD \ AB	00	01	11	10
00		d		d
01		d		d
11				0
10				0

Stąd

$$\overline{W} = A\overline{B} \Rightarrow W = \overline{A} + B.$$

Powyższe rozwiązanie otrzymuje się, jeżeli uwzględnia się dwa pierwsze czynniki części podkreślonej:

$$W = \big((\overline{A} + B + \overline{C} + D)(\overline{A} + B + \overline{C} + \overline{D})\big)\big((\overline{A} + B + C + \overline{D})(\overline{A} + B + C + D)\big) =$$

$$\big((\overline{A} + B + \overline{C}) + D\,\overline{D}\big)\big((\overline{A} + B + C) + \overline{D}\,D\big) = (\overline{A} + B + \overline{C})(\overline{A} + B + C) = (\overline{A} + B) + \overline{C}\,C = \overline{A} + B.$$